

Stichting FBE Gelderland

Wassenaarweg 40

6843 NW Arnhem

Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Datum: 22 april 2025
Ons kenmerk: 2025002
Betreft: Aanvraag vergunning vliegveld Deelen

Geachte heer, mevrouw,

Op 1 oktober 2019 heeft Gedeputeerde Staten (GS) op grond van de Wet natuurbescherming ontheffing verleend van 1 oktober 2019 t/m 1 juli 2025 voor het verstoren, vangen, vervoeren en doden van vogels en het wegnemen van nesten/eieren van vogels ter voorkoming van aanvaringen tussen vogels en vliegtuigen op en rond militair luchtvaartterrein Deelen. De ontheffing werd onder zaaknummer 2019-006376 verleend aan de Faunabeheereenheid Gelderland (hierna: FBE) namens Ministerie van Defensie, Commando Luchtstrijdkrachten. Het Ministerie van Defensie, Commando Luchtstrijdkrachten heeft aan de FBE verzocht een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit verzoek ligt hierbij aan u voor.

AANVRAAG

De FBE vraagt een vergunning aan met dezelfde contouren als de voorgaande ontheffing (zaaknummer 2019-006376). Deze vergunning wordt aangevraagd op basis van artikel 5.1 tweede lid onder g van de Omgevingswet (hierna: Ow), in samenhang met artikel 8.74j eerste lid Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) en rekening houdende met artikel 11.63 derde lid Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) in verband met het ontbreken van een faunabeheerplan. De vergunning wordt aangevraagd in het belang van de veiligheid van luchtverkeer (met artikel 8.74j eerste lid sub b onder 2 Bkl).

Er wordt vergunning aangevraagd voor het verjagen, doden en verstoren van alle in Nederland levende vogelsoorten (m.u.v. van de Natura 2000 Veluwe doelsoorten) op en in de nabijheid van de start- en landingsbanen van het militair luchtvaartterrein Deelen ter voorkoming van aanvaringen met helikopters en vliegtuigen (zie bijlage I voor begrenzing vergunning). Daarnaast wordt het wegnemen van nesten en eieren van vogels rond of in de nabijheid van de start- en landingsbaan aangevraagd. Tevens wordt het gebruik van vangkooi en bal-chatri aangevraagd voor het wegvangen van vogels (met name zwarte kraaien), wanneer deze zich in grote getale rond de baan op houden. Tot slot wordt het wegvangen, verplaatsen en uitzetten van roofvogels aangevraagd, zoals buizerd en torenvalk, wanneer zij zich bij hun zoektochten naar prooidieren langdurig boven en nabij start- en landingsbanen kunnen ophouden.

Handelingen

- het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende vogels¹, met uitzondering van de Natura 2000 Veluwe doelsoorten (art. 11.37 eerste lid onder a Bal);
- het opzettelijk weghalen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels (art. 11.37 eerste lid onder b Bal);
- het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels (art. 11.37 eerste lid onder c Bal);
- het opzettelijk storen van vogels (art. 11.37 eerste lid onder d rekening houdende met 3^e lid Bal);
- het vervoeren en uitzetten van gevangen vogels (art. 11.39 eerste lid, in samenhang met 11.61 eerste lid Bal en 8.74n eerste lid Bkl)

Periode

De vergunning wordt jaarrond aangevraagd voor de periode van 1 juli 2025 t/m 1 juli 2031.

De handelingen beperken zich niet tot tijd en dag, dus gebruik van het geweer wordt aangevraagd na zonsondergang en voor zonsopgang (art. 8.74q eerste lid sub e onder 4). De vergunning wordt ook aangevraagd voor zon- en feestdagen voor zover dit naar het oordeel van het Commando Luchtmacht van belang is. Het is namelijk van belang dat het Commando Luchtmacht kan handelen op de tijdstippen en dagen dat er vliegverkeer is.

Middelen

Vergunning wordt aangevraagd voor de volgende middelen (art. 8.74p eerste lid onder a, b, e h en i en art. 8.74q eerste lid onder c en g Bkl):

- geweren;
- honden, met uitzondering van lange honden;
- vangkooien, in combinatie met lokvoer en/of lokvogel, en
- bal-chatri.

Toelichting vangkooi

Als er gebruik gemaakt gaat worden van de vangkooi dient dit gemeld (middels coördinaten) te worden bij de FBE. Dit houdt de inzet van vangkooien transparant. Er worden enkel vangkooien aangevraagd die voldoen aan de volgende eisen:

- De vangkooi mag niet geheel of gedeeltelijk van flexibele netten zijn gemaakt;
- De maaswijdte van het gaas is minimaal 50 mm;
- Het gebruik van kunstlokvogels en levende lokvogels is toegestaan. Als gebruik wordt gemaakt van een levende lokvogel dient te worden voldaan aan de wettelijke voorschriften;
- Lokvoer is toegestaan met uitzondering van dierlijke eiwitten;
- De vangkooi moet voorzien worden van voldoende water, voedsel, lucht, beschutting en bewegingsruimte;
- De gebruiker van de vangkooi is verplicht minimaal eenmaal per etmaal de gevangen vogels welke gedood mogen worden, op een zo snel mogelijke manier te doden, zonder onnodig lijden met behulp van de aangewezen middelen. Ook worden de vogels die niet gedood mogen worden en overige diersoorten eenmaal per etmaal vrijgelaten.
- Als de vangkooi niet gebruikt wordt of niet kan voldoen aan de bovenstaande eisen dient de vangkooi op inactief gezet te worden.

ONDERBOUWING

Voor een vergunning verleend kan worden dient er getoetst te worden volgens de beoordelingsregels van art. 8.74j eerste lid Bkl, namelijk:

- er een wettelijk belang is geschaad (noodzaak),
- de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding, en
- er geen andere bevredigende oplossing dan het verrichten van de activiteit bestaat.

Hieronder worden deze beoordelingsregels uiteengezet.

¹ Vogelsoorten zoals benoemd in artikel 1 van de Vogelrichtlijn

Noodzaak vergunning

Voor er een vergunning verleend kan worden dient onderbouwd te worden dat er een noodzaak is, ook wel een geschaad wettelijk belang. Voor deze vergunning betreft dit het wettelijke belang (8.74j eerste lid onder b2 Bkl):

- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;

Op de vliegbasis Deelen zijn geen luchtvaartuigen gestationeerd, maar het wordt gebruikt als oefengebied van het Defensie Helikopter Commando te Gilze-Rijen. Met de uitbreidingsplannen van Defensie gaat de vliegbasis Deelen een voornamere rol spelen, waarbij meer vliegbewegingen zullen plaatsvinden.

Vogelaanvaringspreventie bij de Koninklijke Luchtmacht is gestoeld op implementatie van preventieve maatregelen, waarmee de aanwezigheid van vogels en eventueel ander fauna in het landingsterrein zoveel mogelijk wordt beperkt. Botsingen tussen vliegtuigen en vogels (vogelaanvaringen) betekenen niet alleen een grote schadepost; ook de vliegveiligheid is in het geding, zeker als er een aanvaring plaatsvindt op een kritiek moment van de vlucht, zoals start en landing.

Het fundament van dit beheer ligt in het terreinbeheer van de baangraslanden. Ondanks de preventieve maatregelen is het niet uit te sluiten dat er vogels of ander wildlife aanwezig zullen zijn in het landingsterrein. Daarvoor is op Deelen een Wildlife Manager aangesteld die belast is met de uitvoering van vogelaanvaringspreventie, waarbij correctieve maatregelen worden uitgevoerd. Dit betreft verjaagacties dan wel het op andere wijze verwijderen van vogels. Het verjagen van vogels wordt gedaan met behulp van angstkreten, pyro-akoestische middelen, groene laser, honden of andere verjaagmethoden. Daarnaast bestaat de mogelijkheid tot het wegvangen en elders uitzetten van vogels en als laatste redmiddel het verwijderen van nesten en eieren of het doden van vogels. Deze werkwijze vindt u terug in de CLSK Instructie Vogelaanvaringspreventie die als separate bijlage bij deze aanvraag wordt meegestuurd.

Botsingen tussen vogels en vliegtuigen (vogelaanvaringen) komen veelvuldig voor en vinden plaats met allerlei vogelsoorten. Inmiddels omvat de lijst circa 120 vogelsoorten. De gevolgen van een vogelaanvaring zijn groter bij zwaardere soorten zoals ganzen, aalscholvers, eenden, grote roofvogels of groepen vogels van spreeuwen, meeuwen en kieviten. Een overzicht van het gebruik van de bestaande ontheffing met zaaknummer 2019-006376 treft u aan in bijlage II. In totaal waren er 1.254 vogelinspectieronden die resulteerde 182 acties. Het gebruik van de ontheffing is dus beperkt geweest en geeft de zorgvuldigheid aan waarmee nesten worden verwijderd en/of vogels worden gedood. Zo is alleen in 2020 één vogel (Nijlgans) gedood, de overige jaren zijn er geen vogels gedood enkel verjaagd. Wanneer er overdag geen vliegverkeer is wordt er beperkt verjaagd, aangezien dit anders een negatief effect heeft op de inzet van verjaagmiddelen wanneer dat wel moet werken. De meeste vliegactiviteit was tot nu toe in de avonduren. In 2024 werden er 12 verjaagacties uitgevoerd (9x kievit, 3x spreeuw), in 2023 eenmaal (blauwe reiger) en in 2022 waren er 24 verjaagacties (10x holenduif, 13x nijlgans en 1x zwarte kraai).

Desondanks wordt een zo breed mogelijke ontheffing aangevraagd, met uitzondering van aangewezen Natura 2000-doelsoorten, omdat vogelaanvaringen met vrijwel elke vogelsoort kan plaatsvinden en voor gevaarlijke situaties kan zorgen.

Conclusie

Afgaande op de bovenstaande onderbouwing concluderen wij dat er sprake is van een geschaad wettelijk belang (8.74j eerste lid onder b2 Bkl), waardoor er voldaan wordt aan de voorwaarde en de noodzaak van vergunning is aangetoond.

Staat van instandhouding

De vergunde activiteiten dienen niet te leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van in dit geval de in het wild levende vogels. Hierin wordt er rekening gehouden met de benoemde doelsoorten van het Natura 2000 beheerplan Veluwe. Voor de volgende Vogelrichtlijnsoorten zijn Natura 2000-doelen gesteld: wespandief, nachtzwaluw, ijsvogel, draaihal, zwarte specht, boomleeuwerik, duinpieper, roodborsttapuit, tapuit en grauwe klauwier. Dit zijn kwetsbare soorten waarvan niet het voornemen is om deze opzettelijk te verstoren, doden of weg te vangen. Van deze soorten zullen ook geen nesten of eieren weggenomen worden.

Deze vergunning is toegespitst tot zeer gelokaliseerde voorkoming van schade aan luchtverkeer. In de meeste gevallen zal het niet verder escaleren dan tot de verjaging van vogels, in het uiterste geval wordt er een vogel gedood of weggevangen. Zoals eerder benoemd is onder de vorige ontheffing (2019 t/m 2024) slechts éénmaal een vogel (Nijlgans) gedood en hebben er in totaal 182 verjaagacties plaatsgevonden. Deze acties hebben dan ook geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de vogelsoorten.

Conclusie

Gezien het geringe gebruik en gerichte schadebestrijding, rekening houdende met de Natura 2000 doelsoorten, zal er geen sprake zijn van een verslechtering van de staat van instandhouding van de vogelsoorten. Zodoende wordt er voldaan aan de voorwaarde zo gesteld in 8.74j eerste lid onder c Bkl.

Andere bevredigende oplossing

Er bestaan verschillende methoden om aanvaringen met vogels op en rondom vliegvelden te voorkomen. De Klu (Koninklijke Luchtmacht) heeft vogelwachten in dienst die zich bezighouden met de preventie van vogelaanvaringen op de vliegbases. Dit gaat altijd onder begeleiding van biologen in dienst bij Klu. De Klu maakt hierbij gebruik van het document 'CLSK IS OPS 0008 vogelaanvaringspreventie' (d.d. december 2020 X-postnummer 2021001497). Hierin is de aanpak van de Klu vastgelegd.

De preventieve maatregelen bestaan uit het voor vogels onaantrekkelijk maken van het terrein rond de startbanen. Dit betreft het aanhouden van type 'arm gras', maaisel spoedig af te voeren, obstakels die vogels als zitplek kunnen gebruiken voorkomen, aanbrengen van vogelwering (rollers, pinnen), voorkomen van plas-dras situaties, scherp zijn op en voorkomen van potentiële plagen (insecten, muizen) en beperken/voorkomen van organisch afval en aas. Verschralend beheer blijkt hierbij succesvol, en is daarom vastgelegd in regelgeving en opgenomen in de financiële meerjarenplanning voor onderhoud van de terreinen. Sinds 2018 zijn alle vliegbases uitgerust met vogelradars, om de vliegbewegingen rond de startbaan beter in de gaten te kunnen houden. Vertrekkende vliegtuigen kunnen zo nodig kort worden vastgehouden om vogelaanvaringen te voorkomen.

Indien de situatie daartoe aanleiding geeft, treden de vogelwachten actief op door preventief verjaagacties uit te voeren met behulp van o.a. pyro-akoestische middelen, inzet van honden, vogelafweerpistool en angstkreten.

Sommige vogels blijven zorgen voor problemen en vereisen daarvoor een gerichte aanpak. Daarom wordt aangevraagd om roofvogels te kunnen weggevangen en vervolgens op grote afstand van het vliegveld weer vrij te laten. Ook kunnen nesten van vogels en roofvogels worden verstoord, om daarmee extra vliegbewegingen van deze vogels te voorkomen. In het uiterste geval wordt afschot toegepast. Voor roofvogels en kraaiachtigen wordt het vangen met behulp van een vangkooi (waaronder bal-chatri) aangevraagd.

Uit rapportages blijkt dat de ingestelde vogelwachten met grote regelmaat vogelinspectierondes en gedetailleerde vogeltellingen uitvoeren. Het doden van dieren wordt alleen toegepast als laatste redmiddel. Alle aangevraagde maatregelen en middelen tezamen zijn noodzakelijk om het risico ten aanzien van de veiligheid van het luchtverkeer te minimaliseren.

Conclusie

Op het vliegveld wordt er ingezet op het zoveel mogelijk onaantrekkelijk maken van de omgeving voor vogels. Wanneer vogels toch voor gevaarlijke situaties kunnen zorgen, worden deze verjaagd. Pas in het uiterste geval zal er een vogel gedood worden om de veiligheid van het luchtverkeer te waarborgen. Er zijn dus geen andere bevredigende oplossingen dan het gebruik van de aangevraagde handelingen, middelen en methoden om de kans op vogelaanvaringen te minimaliseren.

Middelen en methoden

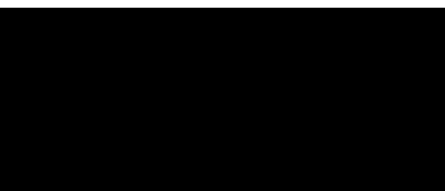
Binnen deze vergunning heeft de verjaging van een vogel altijd de voorkeur over het wegvangen of het doden van de vogel. Voor het verjagen van vogels zijn de reeks genoemde middelen aangevuld met de inzet van honden (niet zijnde lange honden). Mocht verjagen niet voldoende zijn dan wordt er betreft roofvogels en zwarte kraaien overgegaan op het wegvangen van deze vogels middels vangkooi of bal-chatri. De veiligheid en effectiviteit van de bal-chatri om roofvogels mee te vangen is in meerdere onderzoeken bewezen (Bloom, 1987; Berger & Mueller, 1959; Miranda & Ibañez, 2006; Gaunt & Oring, 1999; Hull & Bloom, 2001)². De inzet van een vangkooi om zwarte kraaien mee te vangen is tevens in meerdere onderzoeken effectief gebleken (Tsachalidis, *et al.*, 2006; Kövér, 2018; Yong, *et al.*, 2024, Kirchmeir, *et al.*, 2019)³. Daarbij heeft de FBE zelf ook goede ervaringen met deze vangmiddelen. Tot slot is het geweer een effectief middel om in het uiterste geval over te gaan tot het doden van de vogel.

Conclusie

De middelen en methoden zijn allen gericht om ten alle tijden (jaarrond, 24 uur) gevaarlijke situaties omtrent het vliegverkeer te voorkomen.

Zoals hierboven beschreven is, wordt er voldaan aan de gestelde wettelijke voorwaarden om overgegaan tot vergunningverlening. Mocht u nog aanvullende informatie verlangen dan zijn wij altijd bereid u hierover te adviseren.

In afwachting van uw besluit, verblijf ik hoogachtend,
namens de Faunabeheereenheid Gelderland

² Bloom, P.H., 1987. *Capturing and handling raptors*. 99–123. in B. A. Giron Pendleton, B. A. Millsap, K. W. Cline, and D. M. Bird, editors. eds. *Raptor management techniques manual*. Natl. Wildl. Fed. Washington, DC U.S.A.; Berger, D.D., and Mueller, H.C., 1959. *The bal-chatri: a trap for the bird of prey*. *Bird-Banding* 30:18–26.; Miranda, H.C., Ibañez J.C., 2006. *A modified bal-chatri to capture great Philippine eagles for radiometry*. *Journal of raptor research*, vol. 40(3), pp. 235-237.; Gaunt, A.S., and L.W. Oring, 1999. *Guidelines to the use of wild birds in research, second edition*. The Ornithological Council, Washington, D.C.; Hull, B., & Bloom, P.H., 2001. *The North American banders' manual for raptor banding techniques*. North American Banding Council, Point Reyes, CA.

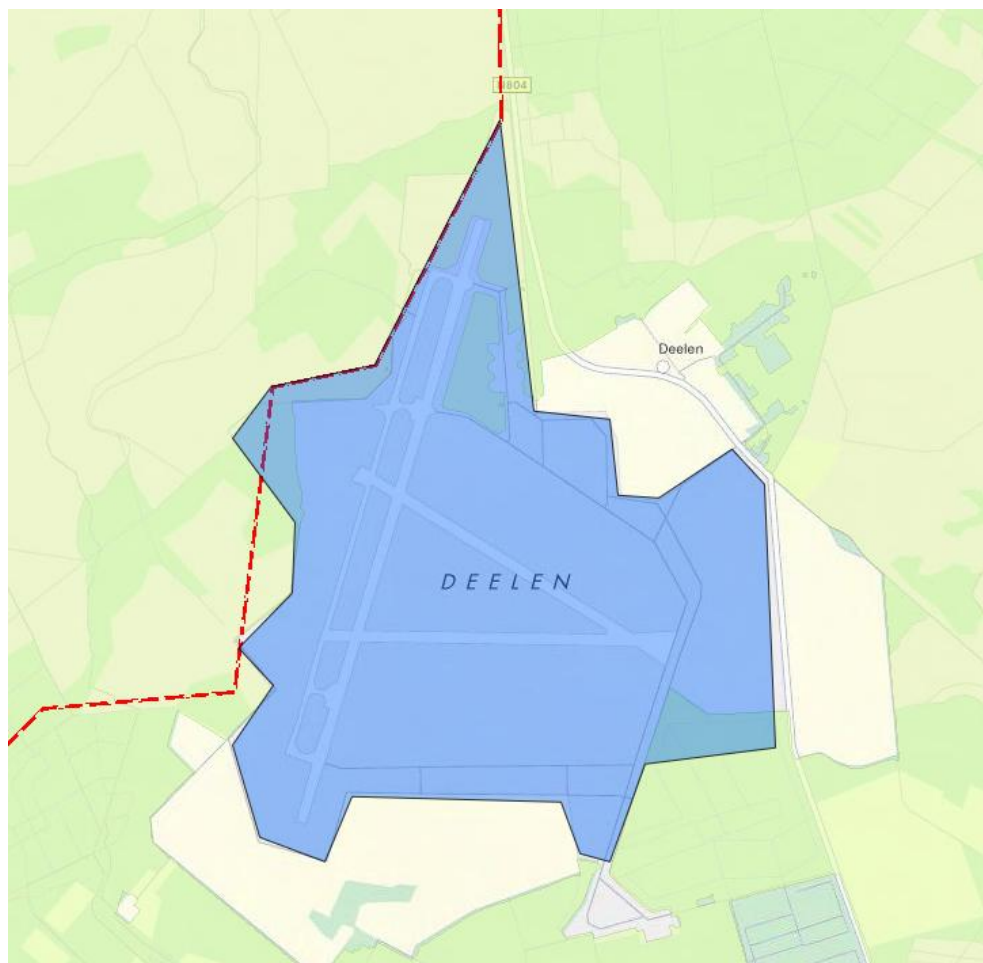
³ Tsachalidis, E.P., C.K. Sokos, P.K. Birtsas, and N.K. Patsikas, 2006. *The Australian Crow Trap and the Larsen Trap: Their capture success in Greece*.

www.researchgate.net/publication/255721315 The Australian Crow Trap and the Larsen Trap Their capture success in Greece; Kövér, L. 2018. *Corvid control in urban environments: a comparison of trap types*. *North-western Journal of Zoology* 14:85–90. Pagina 89. biozoojournals.ro/nwjz/content/v14n1/nwjz_e171602_Kover.pdf; Yong, C.K.L., M.C.K. Soh, A.N. Samsuri, K.N. Lim, and K.B.H. Er. 2024. *Trapping efficacy of invasive crows is affected by environmental factors and deployment history*. *Wildlife Society Bulletin* 48:e1535. <https://doi.org/10.1002/wsb.1535> Pagina 3.

wildlife.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/wsb.1535; Kirchmeir, A., F. Uhl, T. Bugnyar, and C. Schwab, 2019. *Catching Crows: Seasonality, Techniques and the Influence of Social Behaviour*. *Ringling & Migration* 34 (1): 1–7. doi:10.1080/03078698.2019.1759906. Pagina 1 en 5-6.

www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03078698.2019.1759906?scroll=top&needAccess=true#abstract

BIJLAGE I: Overzicht uitgevoerde maatregelen

BIJLAGE II: Overzicht uitgevoerde maatregelen

Overzicht	Totaal	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Inzet & openstelling vliegbasis							
Vliegveld open (dagen per jaar)	1085	158	178	179	195	183	192
Gedetailleerde vogeltellingen (GORS)	597	53	104	100	115	94	131
Vogelinspectie rondes	1256	268	246	214	201	149	178
Resultaat inspecties kritiek	43	0	13	1	5	4	20
Ondernomen acties							
Afschot	1	0	1	0	0	0	0
Verjaagacties	93	18	30	12	23	1	9
Verjaagpatronen	0	0	0	0	0	0	0
Angstkreten	10	6	1	0	0	1	2
Overige middelen	78	7	29	12	23	0	7
Bemachtigd & gedood							
Verstoorte nesten	0	0	0	0	0	0	0
Vangen en verplaatsen	0	0	0	0	0	0	0
Vogelaanvaringen							
	0	0	0	0	0	0	0